

uitgestoken; de PID meende dat hij daarmee opnieuw 'zijn niet-loyale gezindheid (had) gedemonstreerd'¹ – Thamrin was evenwel, aldus de dienst, na mei '40 'voorzichtiger geworden in de omgang met Japanners': die had hij beperkt tot de hoofdredacteur van de *Tohindo Nippo*.² Wij nemen aan dat hiermee Thamrins contacten in het persoonlijke vlak werden bedoeld, want in het zakelijke (hij was zelf een gefortuneerd zakenman) had hij méér relaties met Japanners en Japanse instanties, o.m. met een Japanse handelsagent te Batavia, Sato. Deze vroeg Thamrin medio '40 of hij iemand kon aanbevelen voor het schrijven van rapporten over de economie van Nederlands-Indië, zulks tegen betaling – Thamrin gaf toen het advies, contact op te nemen met de gewezen voorman van de Indische Partij, E. F. E. Douwes Dekker die, politiek geïsoleerd en verbitterd, in Bandoeng (zoals in hoofdstuk 6 vermeld) een onderwijsinstelling leidde waaraan hij zelf sinds '37 niet langer les mocht geven. Douwes Dekker verkeerde in financiële moeilijkheden en voelde er voor, op het aanbod van Sato in te gaan, maar zocht rugdekking: beweerend dat hier sprake was van een wetenschappelijke opdracht, bracht hij het Japanse aanbod ter kennis van het departement van onderwijs en eredienst en dit had er geen enkel bezwaar tegen dat hij met Sato in zee ging; het lag voor de hand te veronderstellen dat Douwes Dekker slechts gebruik zou kunnen maken van gepubliceerde (en dus voor de Japanners al toegankelijke) gegevens. De PID werd door Onderwijs en Eredienst niet ingelicht – had het departement dat wèl gedaan, dan zou het stellig anders hebben gereageerd, want de PID wist dat ook Douwes Dekker er pro-Japanse sympathieën op na hield. Deze ontving, toen hij eenmaal begonnen was te rapporteren, van het Japanse consulaat-generaal te Batavia elke maand f 700 – in Indische verhoudingen een hoog bedrag.

Doorslagen van zijn voor Sato geschreven rapporten werden door Douwes Dekker aan Thamrin toegezonden. Wij weten van de inhoud niets, behalve dat er één rapport bij was dat, hetzij in uitgesproken termen, hetzij impliciet aangaf welk economisch beleid het best in Indië zou kunnen worden gevoerd als het Nederlands gezag ten val was gebracht.

Wat nu op maandag 6 januari '41 aan de huiszoeking bij Thamrin vooraf is gegaan, weten wij niet precies, maar veel pleit er voor dat zij voortvloeide uit het feit dat op een van de onmiddellijk daaraan voorafgaande dagen tot de PID een van Tabrani afkomstig bericht doordrong omtrent Thamrins brief van 17 mei '40 – althans: op maandagochtend

¹ Alg. Recherchedienst: Rapport, 2 sept. 1940, over Thamrin, p. 6. ² A.v., p. 5.